

Gnistan fortsatte att tända eldar

Eva Björklund

I Bolivia fortsatte kampen några år efter Ches död. I Baracoa i Kuba upprättades träningsläger i mitten av 1968, med Ches gerillakamrater Pombo och Benigno som instruktörer. Kvinnor utbildades i stadsgerilla.

I Chile grundade Inti Peredo med flera MIR-medlemmar ELN-Chile (på dem koncentrerades så småningom Pinochets förföljelse). Kring årsskiftet 68-69 sändes deltagare i hemlighet till Bolivia, med hjälp av socialistpartiet. Kampen i Bolivia fortsatte med visst stöd från Kuba fram till 1970, men bedömdes ganska utsiktslös. En av grupperna bara försvann under besynnerliga omständigheter.

Ledaren Inti Peredo angavs och upptäcktes av polis i La Paz den 9 september 1969 i den lägenhet där han höll sig gömd, han dödades och gerillagruppen upplöstes. Kubanerna beslöt att inte fortsätta.

Efter president Barrientos död 1969, och när efterträdaren Obando nationaliserade Gulfs oljeimperium och bjöd in vänsterintellektuella till regeringen, upphörde mycket stöd till gerillan.

Men Ches tankar levde kvar hos gruvarbetare, studenter och lärare. Studenter drog upp i bergen nära La Paz 1970. 1971 bildades Folkförsamlingen med arbetare, studenter, lärare och för första gången bönder. Men efter militärkuppen samma år slog Banzerdiktaturen ner dem.

Latinamerikas viktigaste kommunistpartier motsatte sig starkt Ches "startmotorstrategi". Men den fick stöd av radikala vänstergrupper, som var trötta på tilltron till fredlig övergång till socialismen. Några övergick till stadsgerilla, med Che som banér. I Uruguay var Tupamaros framgångsrik några år i början på 70-talet, men krossades av militären 1972. I Argentina var stadsgerillan Montoneros aktiv fram till 1981.

Efter militärkuppen i Chile 1973 inledde MIR ett väpnat motstånd, men krossades snart av den USA-stödda militärdiktaturen. Ledaren Miguel Enríquez sköts till döds 5 oktober 74. Under 80-talet kämpade FPMR (Patriotiska Fronten Manuel Rodríguez) en kort tid utan framgång mot

Pinochets diktatur.

Den väpnade kampen var dock inte död i Latinamerika. I Colombia bildade kommunistpartiet redan 1964 sin väpnade gren FARC, och blev den mest långvariga gerillakampen i Latinamerika, som först hösten 2016 ledde till ett fredsfördrag, för vilket Kuba spelade en viktig roll. CIA arbetade hårt för att tillsammans med militärdiktaturens regeringar i Latinamerika bokstavligt talat utrota inte bara den väpnade kampen utan all vänster. Den så kallade Kondorplanen torterade och mördade för att rycka upp allt som luktade vänster med rötterna.

Ches gerillatanke levde inte vidare i Anderna, men i Centralamerika. Sandinistfronten FSLN i Nicaragua, grundad 1961, kombinerade underjordisk kamp i städerna med gerillakrig och segrade 1979 över USA-stödda diktatorn Somoza. USA lyckades sedan manövrera bort FSLN från regeringsmakten, men de kom tillbaka och vann val med ett klassiskt välfärdsprogram, och upprepade segern i år.

Från gerillaseger till fredliga val

1980 bildades El Salvadors Farabundo Martífront, FMLN, genom samgående av 5 vänster- och gerillaorganisationer – med Fidel Castros medling – och inledde militär offensiv 1981. När USA som stött regimen insåg att FMLN inte kunde besegras militärt inleddes fredsförhandlingar 1989, och ett fredsfördrag slöts 1992. FMLN övergick till att bli politiskt parti och vann regeringsmakten, men berövades den av högerkrafter med stöd av USA. Återvann den dock 2009, med ett välfärdsprogram för att återställa det som högern rivit ner.

Ches ideal har funnits med i all progressiv kamp i Latinamerika, i den politiska kampen, den fackliga, i sociala rörelser, ursprungsfolkens rörelser. Den kampen ledde till seger i Bolivia där MAS, Rörelsen för Socialism, med president Eva Morales har regeringsmakten sedan 2006 och genomförde i oktober en storartad officiell hyllning till Ches 50 år i Bolivia.

Förkrossande valseger för FSLN

Sandinistpartiet (FSLN) och dess allians erövrade inte mindre än 148 av 153 städer i kommunal- och borgmästarvalen i Nicaragua 5e november. Valdeltagandet var det största för kommunalval i Latinamerika, rapporterar Dick Emanuelsson.

Högerns nederlag i Nicaragua är också Trumps nederlag och den latinamerikanska höger som USA backat upp för att med s.k. mjuka kupper störta progressiva regeringar. Det har lyckats i Brasilien och Argentina och hårt drabbat Venezuela, men inte lyckats där och inte i Bolivia och Nicaragua.

I Managua vann Sandinisterna med 87 procent och FSLN vann även alla länshuvudstäder överlägset. Den politiska högern i form av det liberala PLC-partiet, det konservativa partiet och en rörelse av före detta "Contras" delade på cirka 15-20 procent.

Eva Björklund.

Marschen följde "La Ruta del Che", Ches Väg från Pucara till La Higuera.

I Che 50 programmet i Bolivia ingick en "Antiimperialistisk Marsch till Ches och gerillans ära" från Vallegrande/Pucara till La Higuera, den lilla by dit den sårade Che fördes för att mördas av CIA. I tåten gick president Evo Morales, två timmar på dammiga vägar uppför bergen. Han kom svettig och dammig till La Higuera och höll tal för tätt sammanpackade deltagare.

Foto Ana Luisa Rivero